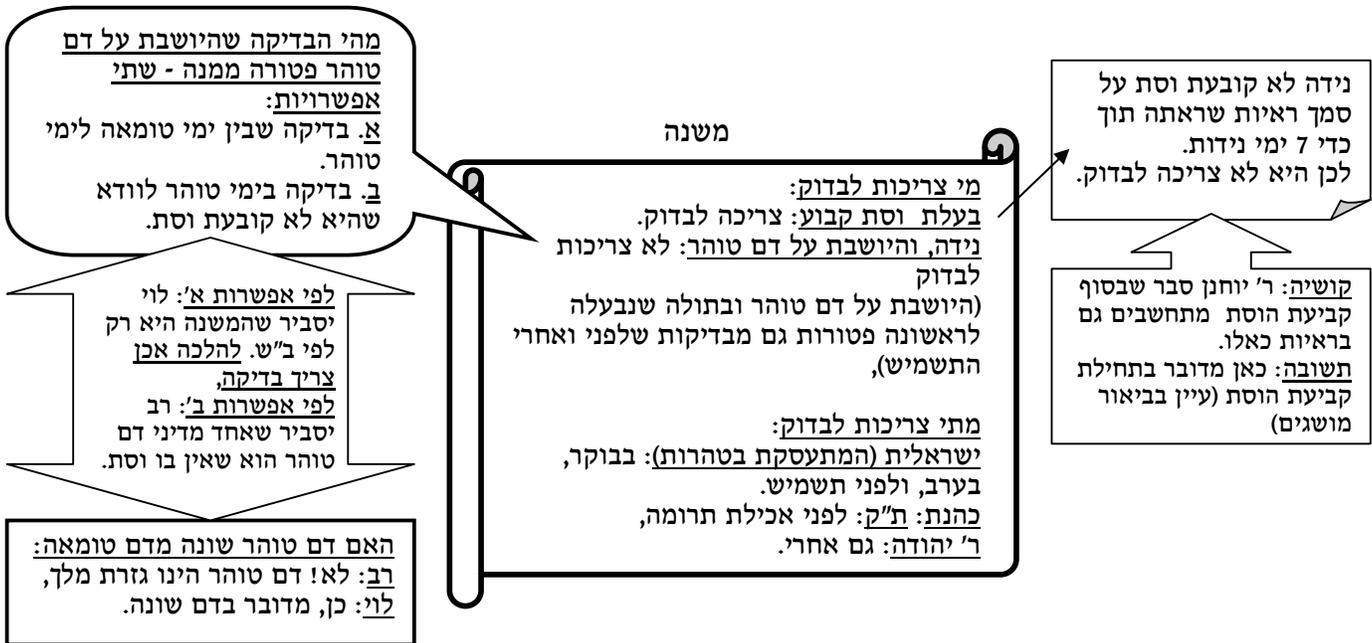
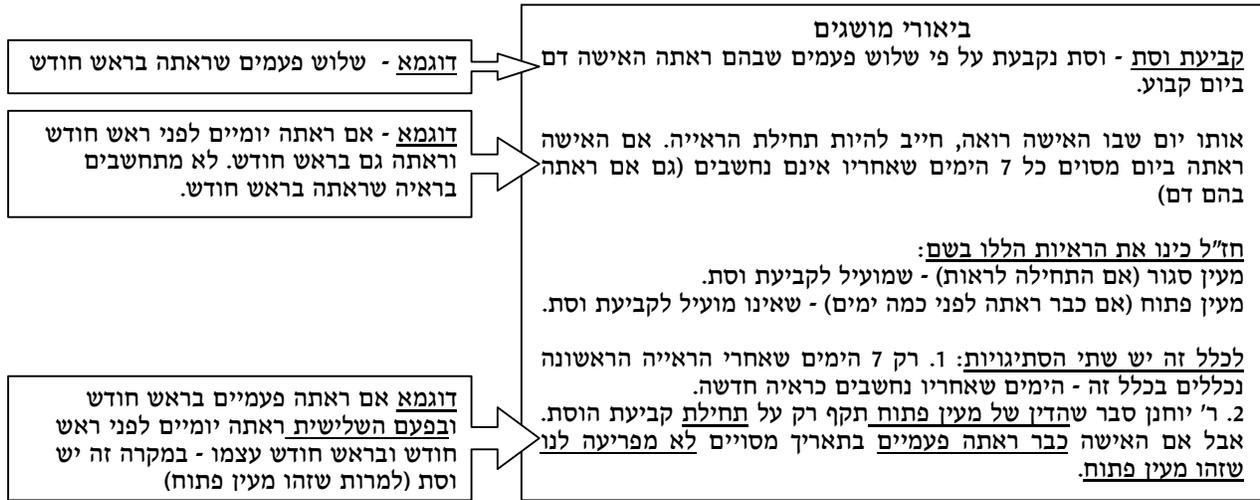

נידה יא. (ש) עד יא: (ש 8 מהחרב של הרא"ש)

המשנה דורשת מבתולה בדיקה
בבוקר ובערב ולא דורשת
בדיקה בזמן התשמיש.

מכאן ששינוי צבע אחרי
התשמיש - לא מטמא.

רב - בתנאים אלו ב"ה מטמאים את הדם:
1. אם היה בינתיים תשמיש שבו לא ראתה,
2. אם ראתה ביום בלי שערב לפני שימשה,
3. אם השתנה צבעו של הדם

ברייתא

ילדה שנישאת ונבעלה - עד מתי
תולים את הדם בדם הבתולים:
בית שמאי: 4 לילות,
בית הלל: עד שהמכה תתרפא

נידה יא: (8 מתחת לחרב של הרא"ש) עד יב: (סוף הפרק)

ביאורי מושגים
 דין בדיקות לפני ואחרי התשמיש להלכה - נחלקו הפוסקים מה הדין באישה שאינה עסוקה בטהרות, האם היא צריכה לבדוק או לא:
 רש"י: כל אישה אינה צריכה לבדוק,
 ר"ף: בעלת וסת קבוע: לא צריכה לבדוק, בעלת וסת שאינה קבוע: תבדוק שלוש פעמים ואז יהיה לה חזקה שאינה רואה. (בדיעבד - אם היא חיה עם בעלה כבר הרבה שנים ולא בדקה. אבל היא יודעת שהיא אינה רואה בעקבות התשמיש אינה צריכה לבדוק שלוש פעמים).
 רמב"ם: כל אישה צריכה לבדוק אחרי כל תשמיש. (ואם אין לה וסת וכן נשים צנועות - בודקות גם לפני כל תשמיש), להלכה פוסקים כר"ף.

החידוש של שמואל הוא:
 1. על הסיפא של המשנה (בדיקת התשמיש)
 2. באישה שאין לה וסת (פשוט שאישה עם וסת אינה צריכה בדיקה לבעלה)

שמואל: המשנה מתייחסת רק לאישה העסוקה בטהרות. אישה סתם אינה צריכה בדיקה כלל (גם לא להתיירה לבעלה)

ציטוט מהמשנה פעמיים צריכה לבדוק: בבוקר ובערב, כמו כן צריכה לבדוק גם לפני תשמיש ואחרי.

ר' ינאי: צנועות היו בודקות כל תשמיש עם עד אחר. (הרמב"ם הסביר אחרת את ר"י עיין ביאור מושגים))

התועלת בבדיקה זו:
 אם היא טמאה בעלה יביא קרבן (חטאת אם יש ודאות, אשם תלוי במקרה של ספק)

שאלת ר' אבא: האם אישה יכולה לבדוק עצמה אחרי התשמיש. תשובת ר' הונא: לא!!! אם תבדוק בעלה ילחץ וימנע מלבוא עליה.

שאלת ר' זירא: האם אישה יכולה לבדוק עצמה לפני התשמיש. תשובת ר' יהודה: לא!!! אם תבדוק בעלה ילחץ וימנע מלבוא עליה.

ר' אבא הסביר את דברי שמואל כך:
 1. כל אישה לא צריכה לבדוק לבעלה כלל וכלל,
 2. כל אישה צריכה לבדוק לטהרות.
 3. אישה העסוקה בטהרות ועכשיו היא ישנה: יש לה וסת - פטורה מבדיקה, אין לה וסת - חייבת בבדיקה.

ר"ז בשם ר' אבא בר' ירמיה בשם שמואל: אישה שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק.

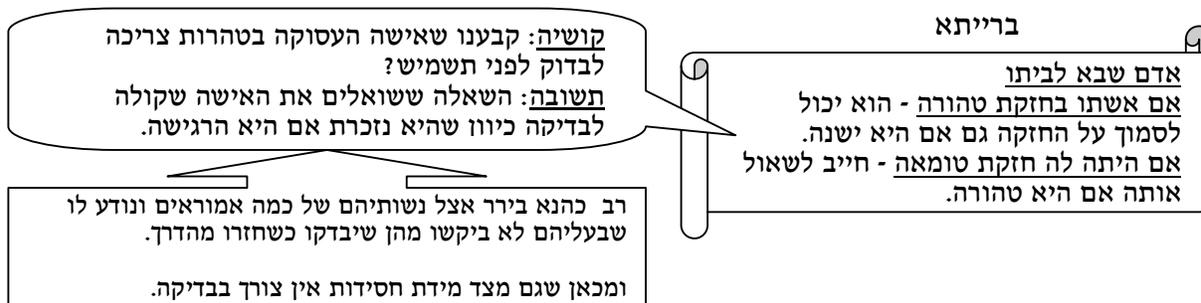
שתי הבנות ליחס בין השיטות:
 א. רש"י ותוס': האמוראים מסכימים אחד עם השני.
 ב. ר"ף ור"ת: האמוראים נחלקו האם יש צורך בבדיקה לבעלה או רק לטהרות

מדוע לא יחזיר עולמית: מחשש שתינשא לאחר ויהיה לה וסת. ואז יטען הבעל לגירושי טעות.

המח' שבה שמואל פוסק כר"ח:
 אישה שאין לה וסת (כנראה שמדובר כשעוסקת בטהרות):
 ר"מ: אסורה לשמש, אין לה כתובה, לא פירות, לא מזונות, ולא בלאות - ויוציא ולא יחזיר עולמית!
 ר' חנינא: תבדוק בעד לפני ואחרי,
 אבא חנן: אם כך אוי לו לבעלה

לא ברור למי חנן מתייחס אבא חנן

ר' יהודה בשם שמואל: הלכה כר' חנינא בן אנטיגנוס - הסובר שאישה שאין לה וסת חייבת לשמש בעדים

נידה יג. (המשנה) עד יד. (המשנה)

ביאורי מושגים
 שתי הפרשות היוצאות מהאדם מטמאות אותו - שכבת זרע וזוב.
הייחוד של זוב הוא גם בסוג ההפרשה (שונה משכבת זרע) וגם בכמות הראיות:
ראה מראה אחד - דינו כבעל קרי (טובל באותו יום וטהור לערב).
ראה שתי מראות - סופר 7 נקיים, טובל במיים חיים וטהור במוצאי שביעי.
ראה שלוש מראות - סופר 7 נקיים טובל במים חיים ולמחרת מביא קרבן.

משנה

במקרים אלו רשאי גבר לבדוק את עצמו:
 1. בדיקת זוב (בניגוד לש"ז).
 2. בשכבת זרע - אם בודק בעזרת מטלית עבה או בחרס.

אישה המרבה לבדוק את עצמה - הרי זה משובח.
גבר הבודק את עצמו - תיקצץ היד.

אינן הכוונה שצריך ממש לקצוץ את היד אלא זוהי סוג של קללה.

משנה בהמשך המסכת

היה אוכל תרומה והרגיש שהזרע נעקר ממקומו - יעצור אותו עם מטלית, ויגמור מהר את התרומה.

באיזה מטלית יעצור?

אביי: במטלית עבה, מטלית דקה עלולה לגרום לו להוציא עוד זרע.

רבא: במטלית דקה, הזרע כבר נעקר. לכן לא אכפת לנו שהוא יזרז את יציאתו.

קושיה: הברייתא קובעת שכל פעם שנותן יד באבר זה גורם להוצאת זרע, תשובה: זה נכון רק אם יש הפרש זמן מסויים בין פעם לפעם.

ברייתא

ר' אליעזר: הרוצה להטיל מימיו - יטילם לעפר רך או שיעמוד במקום גבוה.
אבל, אפילו אם אינו יכול לעשות זאת, והוא חושש שיותזו טיפות על רגליו וירכלו עליו שהוא כרות שופכה (ולכן בניו ממזרים) - לא יאחז באמה!!!
 עדיף שיוציא לעז על בניו משהיה רשע בעיני המקום!

קושיה: הגמ' מספרת ש:

ר' יהודה שהה על גג בית הכנסת, שמואל הורה לו לאחוז באמה ולהטיל את מימיו.

מדוע לא חש שמואל לדברי ר"א

7 תירוצים נאמרו בגמרא (שלושת התירוצים הראשונים מבוססים על כך שאדם הנמצא בחדרה אינו צריך לחשוש):

1. ר"י חרד מעמידה על קצה הגג בלילה.
2. ר"י חרד מרבו - שמואל.
3. ר"י חרד מקדושת המקום.
4. ר"י היה ירא שמים גמור ולכן לא היה לו לחשוש.
5. מי שנשוי לא צריך לחשוש.
6. הוא לא אחז באמה אלא הרים את האשכים.
7. האיסור לאחוז הוא מהעטרה ולכיוון הגוף, ר"י אחז מהעטרה והחוצה.

המוציא זרע לבטלה:

ר' אלעזר: 'ידיכם דמים מלאו - אלו המנאפים ביד.
תנא דבי ר' ישמעאל: 'לא תנאף' - שלא יהיה בך שום ניאוף לא ביד ולא ברגל.
ר' יוחנן: חייב מיתה - שנאמר 'וירע בעיני ה' אשר עשה (אונן) וימת גם אותו'.
ר' יצחק ור' אמי: כאילו שופך דמים - שנאמר 'הנחמים באלים, תחת כל עץ רענן, שוחטי הילדים בסלעים...'
ר' אסי: כאילו עובד עבודה זרה - נאמר 'תחת כל עץ רענן, שוחטי הילדים...' ונאמר בע"ז 'תחת כל עץ רענן'.

המקשה עצמו לדעת:

רב: יהי בנידוי.
ר' אמי (גיר' א'): נקרא עבריין.
ר' אמי (גיר' ב'): המביא עצמו להרהור אין מכניסים אותו במחיצתו של הקב"ה.

ברייתא

הגרים, והמשחקים בתינוקות - מעכבים את הגאולה.

'משחקין בתינוקות' - מתחתנים עם בנות צעירות שלא בנות הולדה.
והרי אמר ר' יוסי: 'אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף'.

משנה

אישה חרשת שמדברת, וכן סומא - יכולה לבדוק לעצמה

נשים חרשות, שוטות, או שהיו פיקחות והשתטו:
חברותיהן בודקות אותן וכך יכולות לאכול תרומה

ברייתא

כהן שוטה, מטבילים אותו ואז:
ת"ק: נותנים לו לאכול כל עוד לא ישן.
ר' אליעזר בר צדוק: מכינים לו כיס מעור וכך יודעים אם פלט שכ"ז.
ר' אלעזר: מכינים לו כיס ממתכת.

ת"ק: תקנה זו תגרום לו להוצאת זרע לבטלה.

אביי: דווקא מנחושת (נחושת לא בולעת ולכן אין חשש שהזרע יבלע- מה שאין כן בכיס מעור או ממתכת אחרת).

פעולות האסורות משום חשש של הוצאת זרע לבטלה:

1. לבישת בגד צמוד לאבר.
2. רכיבה על גמל ללא אוכף כשהרגליים משני צידי הגמל.
3. שינה על הגב. (אם מישהו בעל בשר מותר)

נידה יד. (המשנה) עד טו. (המשנה)

ביאורי מושגים
חטאת - קרבן המובא על אדם ששגג בעבירה כזו שאם היה מזיד בה היה חייב כרת.
אשם תלוי - קרבן הבא במקרה שבו יש ספק האם עבר עבירה שחייבים עליה חטאת.
 האמוראים נחלקו האם בכל מקרה של ספק חייבים קרבן אשם תלוי או שרק במקרה של 'חתיכה משתי חתיכות'.
'חתיכה משתי חתיכות' - מקרה בו ישנם שני חפצים, האחד אסור והשני מותר. האדם עשה פעולה באחד החפצים ואינו יודע באיזה חפץ.
למשל: היו לפניו שתי נשים, אחת נידה והשניה טהורה, ובא על אחת מהן ואינו יודע על מי.

משנה

דרך בנות ישראל לבדוק לפני התשמיש (והצנועות משתמשות בבד בדיקה שונה) וכן לבדוק אחרי התשמיש בשני עדים - אחד לו ואחד לה,

1. **נמצא על שלו או על שלה מיד** - חייבים קרבן,
2. **נמצא על שלה אבל לא מיד** - בעלה טמא טומאת בועל נידה מספק אבל פטורים מן הקרבן,
3. **נמצא עוד יותר מאוחר** - מטמאת טהרות 24 שעות האחרונות, ולא מטמאת את בעלה, ר"ע: מטמאת את בעלה.
4. **נמצא כתם** - חכמים מודים לר"ע שמטמאת את בעלה.

מדוע בבדיקת הבעל לא חוששים לכינה שהתמעה: 1. לאותו מקום לא מגיעות כינים. 2. אותו מקום צר מדי בכדי שיכנסו בו כינים.

נפ"מ: אם נמצאה כינה מעוכה על העד של הבעל וסמוך לו דם: לפי הטעם הראשון טמא, לפי הטעם השני מניחים שהאבר הכניס את הכינה ומעך אותה, ולכן הדם טהור.

הסיבה שהם פטורים מקרבן אשם תלוי (הבא על ספק) הוא משום שהתנא סובר שצריך 'חתיכה משתי חתיכות'

בדקה בעד שאינו בדוק ומצאה עליו דם:
 ר' יוסי: מטהר לגמרי.
 ר' חייא: מטמא משום כתם.
 רבי: מטמא משום נידה (בתנאי שיש שיעור של גריס+).

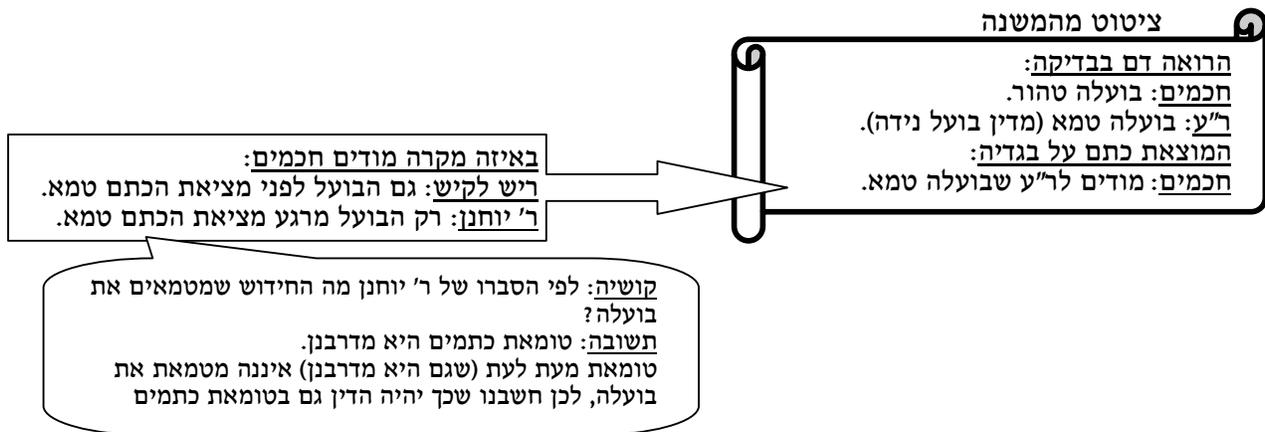
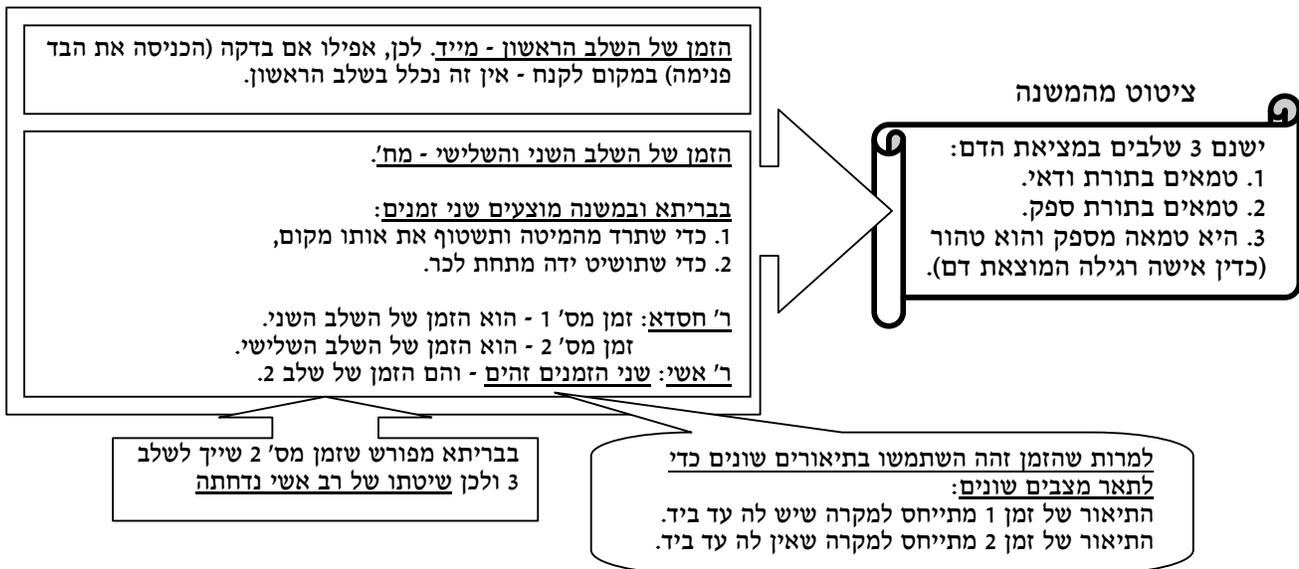
בדקה, ואחרי זה ניקתה את ירכה בעד הבדיקה ורק אז הסתכלה עליו ומצאה דם:
 רב בצעירותו: ספק.
 רב בזקנותו, שמואל: טמאה ודאי (וכך פוסקים).

מח' רבי ור' יוסי תלויה במח' ר' מאיר ור' יוסי.

הברייתא:

אישה שהטילה מי רגלים וראתה דם:
 ר' מאיר: בישיבה - טהורה,
 בעמידה - טמאה, (כיוון שנדחקה מניחים שהדם הגיע מאותו מקום)
 ר' יוסי: בין כך ובין כך טהורה.

ר"מ: 'חזקת דמים שהם באים מהמקור' ולכן אנו קובעים בתורת ודאי שהדם בא מהמקור.
 ר"י: לא אומרים חזקת דמים באים מהמקור. כיוון שכך אנו משאירים את חזקת הטהרה של האישה על כנה.
 מח' זו תקפה גם בעד לא בדוק.

נידה טו. (המשנה) עד טז. (המשנה)

ביאורי מושגים
חיוב מעשרות - תבואה שלא נגמרה מלאכתה פטורה מתרומות ומעשרות. נגמרה מלאכתה וראתה את פני הבית - מתחייבת התבואה בתרומות ומעשרות.
ר' אושעיא: אם החליף את הסדר והכניס את התבואה להביתו לפני גמר מלאכה ובביתו גמר את המלאכה - התבואה פטורה ממעשרות מדאורייתא.
 מדרבנן היא חייבת ולכן מותר לו רק לתת ממנה לבהמתו ולא לאכול בעצמו.

משנה

החידוש ב'בא מן הדרך' הוא:
 אין חוששים שאישתו לא
 ציפתה שיבוא ולכן לא בדקה.

כל אישה בחזקת טהרה לבעלה - בניגוד לאישה העוסקת בטהרות הצריכה לבדוק את עצמה בבוקר ובערב, **הבאין מן הדרך - נשיהן בחזקת טהרה** - ואינם צריכים לשאול אותם האם הן טהורות.

באילו מקרים קבעה המשנה שאין צורך בבדיקה

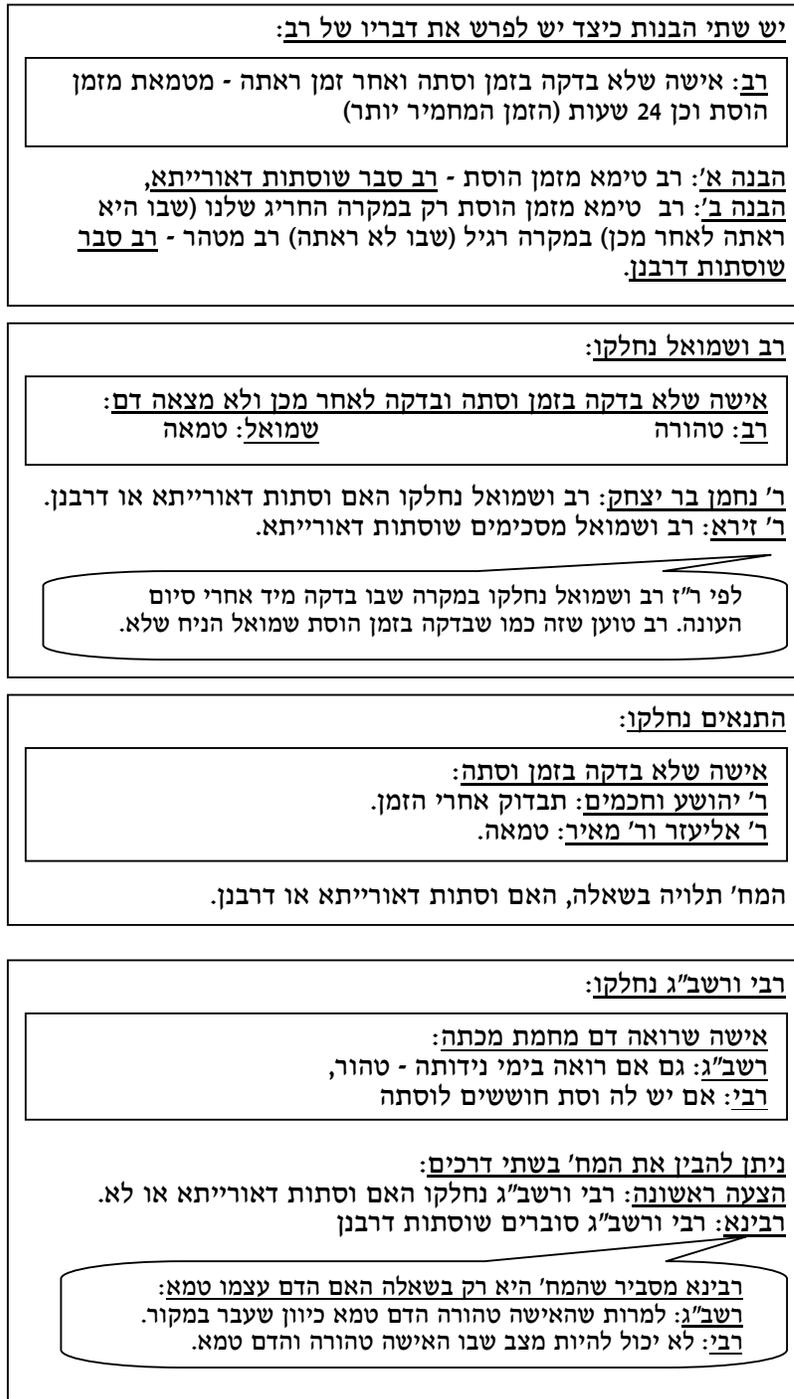

תשובה: מדובר כאן כשהבעל לא יודע האם ראתה. לכן זהו ספק (אם טבלה) המוציא מידי ספק (אם ראתה)

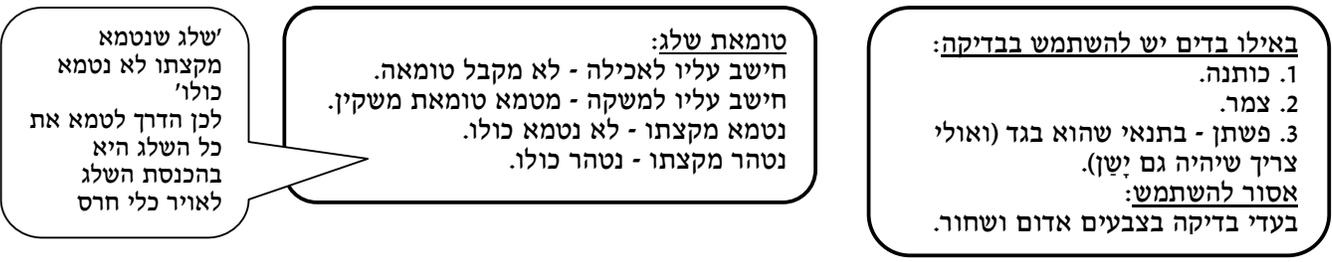
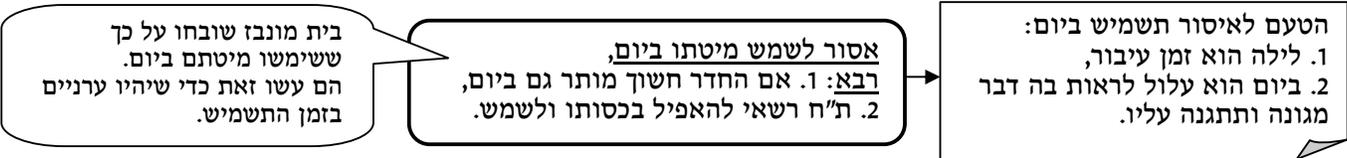
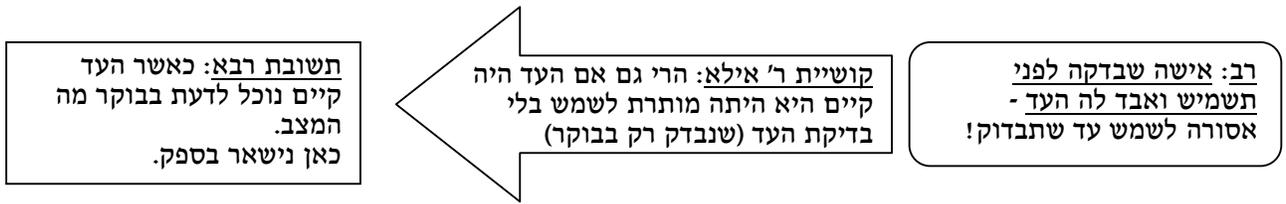
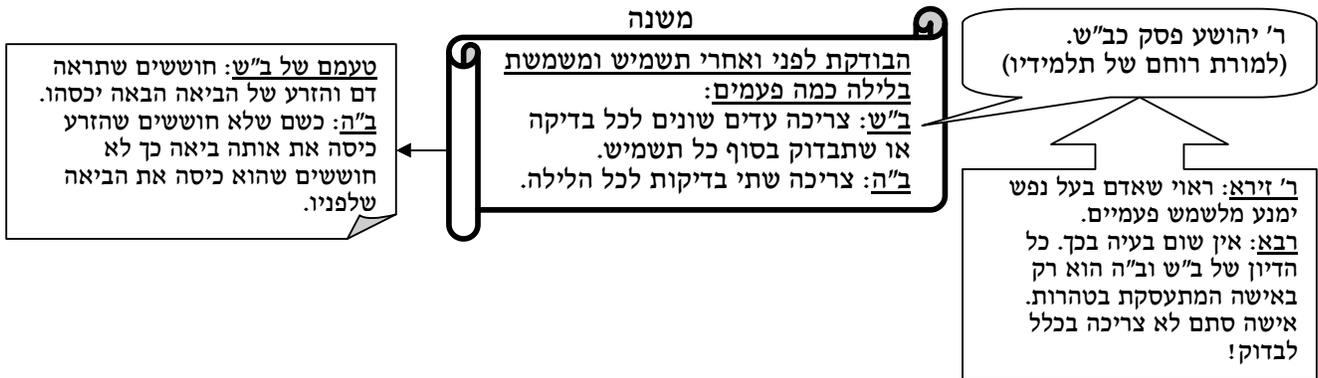
קושיה: הרי אין ספק (אולי טבלה) מוציא מידי ודאי (ודאי ראתה דם)

שמואל בשם ר' יוחנן: אדם יכול לחשב מתי אשתו אמורה לטבול ולבוא עליה (בלי לברר)

קושיות על הקביעה שאין ספק מוציא מידי ודאי:
קושיה א': חבר שמת פירותיו בחזקת טבולים - והרי יש כאן ספק (עושר המוציא מידי ודאי (טבל) דחיה: א. הקביעה שחבר מעשר היא בתורת ודאי, ולכן זהו ודאי המוציא מידי ודאי)
 ב. שם יש ספק שמא הפירות פטורים מתר"מ (כיוון שהכניסן לביתו לפני גמר מלאכתו) - ולכן זהו ספק המוציא מידי ספק.
קושיה ב': אישה שהפילה לבור וכהן הציץ לבור וטיהרו חכמים - והרי יש כאן ספק (אם חולדה גיררה את הנפל מהבור) המוציא מידי ודאי (היה שם נפל).
 דחיה: שם יש ספק האם הפילה ולד - ולכן זהו ספק המוציא מידי ספק.

נידה טז. (המשנה) עד יז: (המשנה)

נידה יז: (המשנה) עד יט. (המשנה)

המשנה

שלושה מקומות רלוונטים לעניין טומאת נידה:
 חדר, עליה, פרוזדור.
 דם החדר - טמא.
 דם העלייה - טהור.
 נמצא בפרוזדור - ספקו טמא.

העלייה נמצאת מעל הפרוזדור והחדר. לול (תעלה) יורד מהעלייה לפרוזדור.

מה דינו של הנטמא מדם הנמצא בפרוזדור:

ר' חייא: 1. חייבים עליו על טומאת מקדש וקודשיו.
 2. שורפים עליו את התרומה.

ר' קטינא: 1. פטורים עליו מטומאת מקדש וקודשיו.
 2. אין שורפים עליו את התרומה.

אביי 1: סבר כר' חייא,
 אביי 2: סבר כר' קטינא,
 ר' הונא:
 לפנים מהלול: סבר כר"ח,
 מחוץ ללול: סבר כר"ק,
 רב"ש וריב"י:
 למטה: סברו כר"ח,
 למעלה: סברו כר"ק.

מה טיבו של דם הנמצא בפרוזדור:

אביי 1: ודאי טמא.

אביי 2: טמא מספק.

ר' הונא: מהלול והחוצה - טמא מספק.
 מהלול ופנימה - ודאי טמא.

רב"ש וריב"י: מהלול והחוצה - טהור מספק.
 מהלול ופנימה: למעלה - טמא מספק.
 למטה - ודאי טמא.

יש שני מקרים של רוב שבהם הוא לא הופך לודאי (ולכן לא שורפים עליו תרומה) אלא מטמא מספק:
 1. רוב מול חזקה.
 2. רוב חתיכות יש בהם מיני דם.

במקרה מס' 1 ר' יוחנן כבר חידש שאין זה ודאי אלא ספק, החידוש של ר' יוחנן אצלנו הוא לגבי מקרה מס' 2.

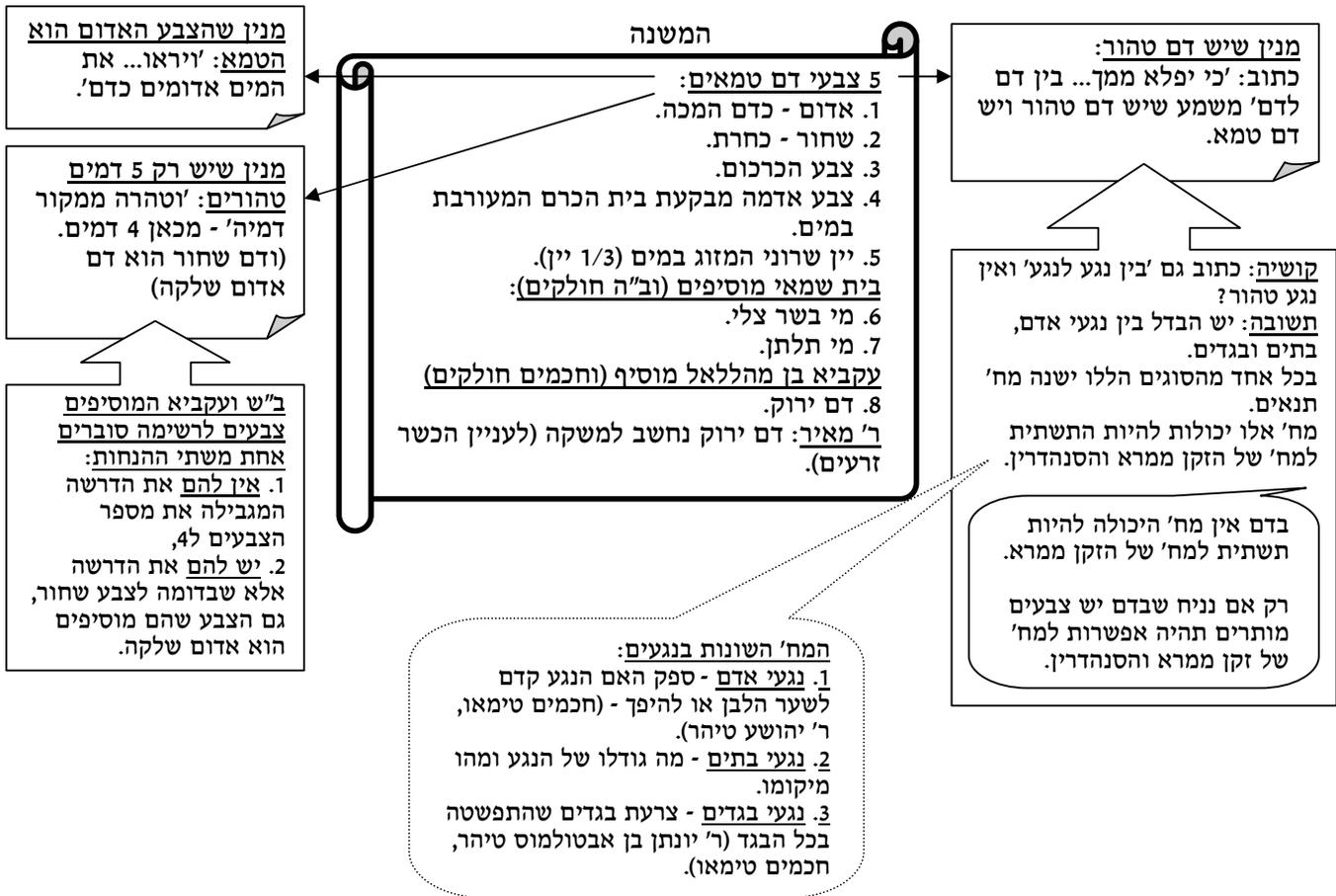
ר' יוחנן: יש שלושה מקומות שבהם חז"ל התייחסו לרוב כודאות:
 1. דם היוצא מפרוזדור - לא מתייחסים למיעוט המגיע מהעלייה.
 2. שליא (מטמאת את הבית) - לא מתייחסים למיעוט השליליות שבלי הולד.
 3. חתיכה (המפלת יד חתוכה) - לא מתייחסים למיעוט גופים אטומים.

ר' יוחנן התייחס רק למקרים שמופיעים במשנה. ישנם מקרים רבים אחרים שבהם רוב הופך לספק - אולם הם לא הופיעו במשנה.

המקרים שבהם רוב הופך לודאי (שלא מופיעים במשנה):
 1. נמצאה חתיכה ברחוב שפרשה מתוך מקום שבו רוב החתיכות הם איסור או טמאות.
 2. עברה בנהר והפילה (ואינה יודעת האם הפילה בן קיימא).

נידה יט. (המשנה) עד כ. (שו ברחבות)

ביאורי מושגים
 "אבל זקן ממרא האמור בתורה הוא חכם אחד מחכמי ישראל שיש בידו קבלה ודן ומורה בדברי תורה כמו שידונו ויורו כל חכמי ישראל, שבאת לו מחלוקת בדין מן הדינים עם בית דין הגדול ולא חזר לדבריהם אלא חלק עליהם והורה לעשות שלא כהוראתן - גזרה עליו תורה מיתנה ומתודה ויש לו חלק לעולם הבא. אף על פי שהוא דן והן דנים הוא קבל והם קבלו הרי התורה חלקה להם כבוד ואם רצו בית דין למחול על כבודן ולהניחו אינן יכולין כדי שלא ירבו מחלוקת בישראל" (רמב"ם ממרים ג: ד.)

רב אשי: אני שאיני יודע להבחין בין הצבע של ההקזה הראשונית לצבע שאחרי - איני יכול לראות כתמים.

